

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Teine strateegiline energiaülevaade – ELi tegevuskava varustuskindluse ja solidaarsuse tagamiseks energiavaldkonnas”

KOM(2008) 781 lõplik

(2009/C 228/16)

13. mail 2008 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Teine strateegiline energiaülevaade – ELi tegevuskava varustuskindluse ja solidaarsuse tagamiseks energiavaldkonnas”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioon võttis arvamuse vastu 12. märtsil 2009. Raportöör oli Ulla SIRKEINEN.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 452. istungjärgul 24.–25. märtsil 2009 (25. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 130, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab komisjoni teatist, eelkõige seetõttu, et selles pannakse nii vajalikku rõhku energiavarustuse kindlusele, ning järeldab, et

— hiljutised gaasikriisid on taas väga selgelt osutanud vajadusele liikmesriikide energiapoliitika ühise lähenemisviisi järele nii ELi siseselt kui väliselt;

— otsustamatus kolmanda energiaturu paketi osas on vastuolus energiapoliitika kõigi kolme eesmärgiga – varustuskindlus, konkurentsivõimelisus ja jätkusuutlikkus;

— komisjon ei ole pööranud piisavat tähelepanu väljakutsetele nafta ja transpordi valdkonnas;

— komisjon on selles kontekstis tähelepanuta jätnud energia- poliitika sotsiaalsed aspektid;

— teatistes ei ole rõhutatud küsimuse kiireloomulisust;

— väga on vaja teatist „Takistuste ületamine taastuenergia kasutamisel ELis”, milles taastuvaid energiaallikaid käsitletak- osana kogu energiasüsteemist;

— komisjoni kavatsus koostada poliitiline tegevuskava 2030. aastani ning visioon 2050. aastani on oluline, kuna suured tehnoloogilised ja süsteemide muutused võtavad aega;

— tuumaenergia ajakohastatud näidisprogrammi koostamisel on võetud arvesse komitee vastavateemalisi märkuseid.

1.2 Komitee soovitused:

— tõhusalt ja kiiresti tuleb võtta kasutusele kõik ELi vahendid, mis võivad leevendada riske varustuskindlusele;

— pärast otsuse langetamist hiljutiste õigusaktide ettepanekute kohta tuleb keskenduda nende rakendamisele ning hoiduda uute õigusaktide ettepanekute esitamisest, et säilitada õigus- raamistik võimalikult stabiilse ja prognoositavana;

— tegevuskava viiest valdkonnast tuleb pidada esmatahtsaks energiasäästu, mille puhul energiatõhusus on keskne tööriist, kuna energia säästmise parandamiseks on palju majandusli- kult tasuvaid meetmeid;

— komisjon peaks valima prioriteedid paljude valdkondade hulgas, milles ta kavatses meetmeid võtta;

— eriti kiiresti tuleb pöörata tähelepanu isoleeritud energiatur- gude probleemidele ja TEN-E lõpuleviimisele;

- lisaks infrastruktuuri tehtavatele investeeringutele on vaja pöörata suuremat tähelepanu vajadusele suurte investeerimiste järele elektritootmise valdkonnas ja kuni aastani 2050 ulatuvatesse alusuuringutesse;
- välissuhetes on ELil vaja töötada välja vastutustundlik ja säästlik globaalne lähenemine energeetikale paralleelselt Euroopa enda energia varustuskindluse poliitikaga;
- vaja on suurt hulka meetmeid energiasäästmise parandamiseks, samas tuleks vältida ülereguleerimist ELi tasandil;
- EList peab saama energiatõhususe tehnoloogia eestvedaja;
- komisjon peab uurima, kas individuaalsete eesmärkide määramisega erinevatele energiakasutusvaldkondadele oleks võimalik tõhusalt suurendada energiatõhusust, eelkõige selliste teenuste ja toodete puhul, millel on siseturu mõõde;
- tuumaenergia tulevikku puudutavad otsused tuleb langetada kiiresti, võttes arvesse suurt vajadust investeeringute järele elektritootmise valdkonnas;
- visioon 2050. aastani peab hõlmama globaalset olukorda, kuna see moodustab raamtingimused ELi püüdlustele.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Liidu energiapoliitika eesmärgid on jätkusuutlikkus, konkurentsivõimelisus ja varustuskindlus. Viimasel ajal ei ole varustuskindlus olnud tähelepanu keskpunktis, mis on osutunud kahetsusväärseks seoses mõjuga, mida on avaldanud nii Ukraina ja Venemaa vahelise gaasijuhtme teemaline vaidlus kui ka järsk majanduslangus ja äärmiselt kõikumad energiahinnad. Sõltuvus ELi-välisest energiast ei ole iseenesest probleem, kuid varustatuse probleemide ohtu suurendavad üha suurem sõltuvus tarnijatest, kes ei mängi samade reeglite järgi nagu Euroopa, ning üha suurem nõudlus gaasi järele.

2.2 ELi viimase kahe aasta kõige olulisemad õigusaktide ettepanekud on elektri- ja gaasituru kolmas õigusaktide pakett ning energia- ja kliimapakett. Viimatinimetatu osas lepitati kokku detsembris 2008 rekordkiirusel toimunud esimesel lugemisel, millega jäeti paljud olulised üksikasjad komiteemenetluse

hooleks. Turupaketi osas ei ole siiani peaaegu kahe aasta jooksul otsusele jõutud, mis on selgelt vastuolus vajadusega hästi toimiva siseturu järele, et saavutada energiapoliitika kõik kolm eesmärki.

2.3 Energiapoliitika eri eesmärgid on üksteisega seotud ning nende saavutamiseks kavandatud meetmed tugevdavad suures osas üksteist, ent ei tee seda siiski igas aspektis. Esikohale tuleb seada varustuskindluse eesmärk. Arvestades katkestuste või energiapuuduse tõsiseid tagajärgi, peab üksikisikutele ja ettevõtetele olema alati kindlustatud energiaga varustatus.

3. Komisjoni dokumendi sisu

3.1 Komisjon avaldas novembris 2008 teise strateegilise energiaülevaate. Komisjoni ettepaneku kohaselt keskenduks **ELi tegevuskava varustuskindluse ja solidaarsuse tagamiseks energiavaldkonnas** järgmisele viiele punktile:

- infrastruktuuri vajadused ja energiaallikate mitmekesistamine;
- energiaalased välissuhted;
- nafta- ja gaasivarud ja kriisiohjemehhanismid;
- energiatõhusus;
- ELi sisemiste energiaressursside maksimaalne kasutamine.

3.2 Teise strateegilise energiaülevaate üks osa on ajakohastatud andmete esitamine 2007. aasta tuumaenergia näidisprogrammi kohta. Dokumendis keskendutakse tarnekindlusele, investeerimisvajadustele ja investeeringute realiseerimise tingimustele.

3.3 Koos teise strateegilise energiaülevaatega esitas komisjon

- 2008. aasta energiatõhususe paketi,
- ettepaneku naftavarude direktiivi läbivaatamiseks ning

— läbivaadatud ettepaneku direktiivi kohta, millega sätestatakse tuumaalase ohutuse raamistik.

3.4 Teises strateegilises energiaülevaates väljendab komisjon kavatsust teha järgmised ettepanekud:

— täiustada 2010. aastal gaasivarustuskindluse direktiivi;

— toetada ELi fossiilkütusevarude keskkonnasõbralikku arendamist;

— esitada teatis „Takistuste ületamine taastuvenergia kasutamisel ELis” ning

— käivitada säästva energia rahastamise algatus, mis oleks komisjoni ja Euroopa Investeeringuspanga ühine projekt.

3.5 Komisjon teeb ka ettepaneku uuendada Euroopa energia- poliitikat aastani 2010, koostades ka poliitilise tegevuskava 2030. aastani ning visiooni ja uue tegevuskava 2050. aastani.

4. Üldised märkused

4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab komisjoni teatist, eelkõige seetõttu, et selles pannakse nii vajalikku rõhku energiavarustuse kindlusele ning on püütud pakkuda terviklikku lähenemist energiapoliitika ajakohastele väljakutsetele. ELil on oma vahendid varustuskindluse riski vähendamiseks. Komisjon on need määratlenud ning need tuleb nüüd tõhusalt kasutusele võtta.

4.2 ELi meetmed energiavarustuse kindluse valdkonnas peaksid siiski piirduma õigusaktide ettepanekutega. Pärast praeguste pakettide vastuvõtmist tuleks keskenduda nende rakendamisele. Õigusraamistik tuleb säilitada stabiilsena, et vajalike meetmete jaoks oleks olemas võimalikult prognoositav raamistik.

4.3 Taas on ilmnenud, et on vaja liikmesriikide ühtset lähenemisviisi energiapoliitikale. Ühtse seisukoha kujundamiseks on

tehtud korduvaid üleskutseid, sh ka komitee poolt. Niikaua, kuni mõned, eelkõige suured liikmesriigid hoolitsevad enamasti vaid enda huvide eest, jääb Euroopa energiasektor oma tegelikust potentsiaalst nõrgemaks, haavatavamaks ja ebatõhusamaks.

4.4 Komitee nõustub tegevuskava viie valdkonnaga, kuid paneks esikohale energiatõhususe, õigemini energiasäästu, kuna eesmärk peaks olema energiakasutuse vähendamine. Parem energiatõhusus on sealjuures keskne vahend. Isegi kõige paremad tulemused selles valdkonnas ei saa asendada vajadust kiireloomulise tegutsemise järele teistes valdkondades. Ent suur potentsiaal on parema energiatõhususe saavutamiseks mõeldud meetmetel, mis on majanduslikult tasuvad ja see potentsiaal tuleks ära kasutada, vältides seeläbi teisi, kulukamaid meetmeid. Olulisima näitena võiks siinkohal nimetada hoonete energiatõhususe suurt potentsiaali.

4.5 Komitee oleks oodanud komisjonilt suuremat tähelepanu nafta ja transpordi valdkonna probleemidele. 36 % ELi kasutatavast energiast pärineb naftast, mida kasutatakse peamiselt transpordisektoris, ning kuna maanteetransport hoogustub, kasvavad ka süsinikdioksiidi heitkogused. Lisaks on oodata naftahindade äärmist kõikumust ning hinnad näitavad kasvutendentsi. Komitee koostas jaanuaris Euroopa Parlamendi taotlusel arvamuse teemal „Silmitsi naftaprobleemidega” ⁽¹⁾.

4.6 Komisjoni dokumendis jäetakse tähelepanuta ka energia- poliitika sotsiaalsed aspektid, mis hõlmavad töökohtade kadumist, uute töökohtade loomist keskkonnasäästlikumas majanduses, haridust ja koolitamist, samuti energiapuudust. Komitee on teadlik sellest, et energia ei ole tavapärane kaup ja et energia tarbijateni toimetamine üldhuviteenusena peab vastama üldise juurdepääsu ja taskukohase hinna põhimõtetele.

4.7 Komitee arvates ei anna komisjon piisavalt mõista, et tegu on tõeliselt kiireloomulise küsimusega, nagu võiks oletada varasemate ja hiljutiste varustuskindluse probleemide taustal. Teatistes esitatakse terve hulk komisjoni kavatsusi (rohkem kui 45) meetmete võtmiseks, suurema osa näol on tegemist teatis- tega. Et sama hoogsalt jätkata, tuleb nende seast valida prioriteetidid.

⁽¹⁾ Vt EMSK aramus teemal „Silmitsi naftaprobleemidega” CESE 46/2009, de 14.1.2009 raportöör Frederic Adrian Osborn.

4.8 Komitee tervitab ka kavatsust esitada poliitiline tegevuskava 2030. aastani ja visioon 2050. aastani, mida peab toetama uus tegevuskava. Komitee viitas sellisele visioonile juba oma 2006. aasta arvamuses, mis käsitles energiakandjate optimaalse kombinatsiooni strateegiat⁽¹⁾. Infrastruktuuridesse tehtavate investeeringute pika kasutusaja tõttu võtavad suured tehnoloogilised muutused aega, nagu ka energiasüsteemide tegelikud muutused. Seepärast on väga oluline tulevikuvision, mis ulatuks kaugemale tänapäeva tehnoloogia ja infrastruktuuri kohandamise piiratud võimalustest.

5. Konkreetsete märkused

5.1 ELi energiavajaduse katmise seisukohalt kõige olulisema infrastruktuuri arendamine

5.1.1 Pidades silmas muret ELi jätkuva sõltuvuse üle välistest energiaallikatest, toetab komitee komisjoni aktiivsust selles valdkonnas. Komitee soovib esitada järgmised tähelepanekud.

5.1.2 Komisjoni esitatud kuus prioriteeti tunduvad väga asjakohased, üksnes prioriteete seades võib oodata ka nende tõhusat rakendamist. Komisjon on alates 2009. aasta jaanuari lõpust esitanud kõnealuste prioriteetide raames konkreetseid projekte, et saada rahalist toetust osana ELi majanduse taastamise kavast. Nende prioriteetsete projektide osas on raske seisukohta võtta, kui puudub läbipaistev teave nii nende kui ka teiste suurima potentsiaaliga projektide kohta, sh teave kavandatava rahastamise kohta eraõiguslikest ja riiklikest allikatest.

5.1.3 On kahetsusväärne, et Balti riikide isoleeritud energiaturgude olukorra suhtes ei ole varem midagi ette võetud. Nüüd tuleb seda teha äärmiselt kiiresti. Samal ajal tuleks väikeste isoleeritud liikmesriikide energiavajaduste eest hoolitseda projektide abil, mille eesmärk on võrkude ühendamine Euroopa mandriga.

5.1.4 Mis puudutab gaasitransiidikoridore, siis märkis komitee oma hiljutises Euroopa energiapoliitika välismõõtme teemalises arvamuses, et maagaasiedastuse valdkonna tulevase vajadusi silmas pidades on vaja mitmeid projekte. Poliitilises mõttes ei peaks projekte vaatlema vastandlike võimalustena. Praegu on gaasivarude tagamiseks oluline kiiresti tegutseda, selleks on vaja liikmesriikide ja komisjoni kooskõlastatud tegevust.

⁽¹⁾ Vt EMSK arvamus „Euroopa Liidu energiavarustus: energiakandjate optimaalse kombinatsiooni strateegia” CESE, raportöör Ulla Sirkeinen, ELT C 318, 23.12.2006, lk 185.

5.1.5 Ühisostumehhanismi idee vajab täiendavat selgitamist. Tekib ka küsimus, miks seada sihtmärgiks ainult Kaspia mere piirkond.

5.1.6 Varustuskindluse probleeme ei saa lahendada ainult energia edastamise infrastruktuuri abil. Energia tootmises tuleb läbi viia muudatusi, milleks vajalike investeeringute väärtus on peaaegu 1 000 miljardit eurot. Komisjon on seda osaliselt käsitlenud peatükis ELi energiaallikatest, kuid see vajaks tähelepanu ka investeerimisvajaduste ja nende rahastamise kontekstis.

5.1.7 Oluline küsimus seoses investeeringutega on eri osalejate – ELi, selle rahandusametuste, liikmesriikide ja ettevõtete roll. Ettevõtted teevad investeeringuid ainult siis, kui õiged tingimused on täidetud. Isegi kui muutlikul energiaturul tehakse vigu, on ettevõtted parimal positsioonil turu hindamiseks ja riskide võtmiseks. Avalik sektor ja poliitikud võivad tegutseda õigete raamtingimuste loomise nimel ning pakkuda etteantud raamides stiimuleid ja poliitilist toetust. Seetõttu toetab komitee jõuliselt komisjoni kavatsust teha tihedamat ja tõhusamat koostööd erasektori ja rahandusametustega.

5.2 Suurem rõhuasetus energiale ELi rahvusvahelistes suhetes

5.2.1 Komitee esitas 2009. aasta jaanuaris arvamuse Euroopa energiapoliitika välismõõtme kohta. Arvamuses esitatud märkused, järeldused ja soovitusel on siiani asjakohased ning kooskõlas siinkohal käsitletavas teatises esitatud komisjoni ettepanekutega. Komitee toonitab eelkõige kahte punkti: vajadust tegutseda selle nimel, et tarnijariigid kohaldaksid energiaturul samad tingimused kui EL, nt juurdepääs infrastruktuurile, investeeringute kaitse jne, ning eelkõige seda, et kui liikmesriigid toetavad kaubanduslepingute läbirääkimisi, siis peaksid nad oma toetuse eelduseks seadma ühiselt kokkulepitud tingimuste raamistikust kinnipidamise.

5.2.2 Komitee tutvustas ka kahel sambal põhinevat lähenemisviisi energiaalastele välissuhetele. Üks samm on Euroopa energiavarustuse kindlus, teine samm on vastutustundlik ja säästlik globaalne lähenemine energeetikale. Viimase samba, Euroopa globaalse vastutuse aspekte on komisjon puudutanud ainult põgusalt. Kõnealune vastutus nõuab tõsist tähelepanu ning seda ei saa lahendada üksnes ELi juhtiva rolliga rahvusvahelistel kliimaläbirääkimistel.

5.3 Paremad kriisiohjemehhanismid ning nafta- ja gaasivarustus

5.3.1 Komitee nõustub komisjoni praeguse seisukohaga gaasivarustuse kindluse teemal. Erakorraliste meetmete vajadusele tuleb ja on võimalik leida lahendus muul viisil kui kulukate kohustuslike gaasivarude näol. Alternatiivsed meetmed hõlmavad energiaallikate ringi ja tarneliinide mitmekesistamist, veeldatud maagaasi, koostööd naaberriikidega, katkestatavaid lepinguid ning asenduskütuseid.

5.4 Uus impulss energiatõhususe parandamiseks

5.4.1 Komitee on koostanud mitmeid arvamusi energiatõhususe kohta, sh korraldanud praktiliste meetmete teemalise üksikasjalise arutelu. Komitee nõustub komisjoni lähenemisviisiga, kuid soovib esitada paar märkust.

5.4.2 Energia tõhusamaks tootmiseks on tohtu hulk, praktiliselt piiramatut valik meetmeid. Komisjon on esitanud rea õiguslike meetmeid nt hoonete, energiamärgiste, ökomärgiste jne kohta, mitmed on veel väljatöötamisel. Komitee palub pidada väga täpselt silmas, et sellega ei kaasneks ülereguleerimist, vaid et uuendustegevuse potentsiaali oleks võimalik ära kasutada nii hästi kui võimalik. Energiasäästmise parandamiseks on vaja poliitilisi meetmeid – määruseid, riiklike toetusi jne, kuid neid tuleb iga sihtvaldkonna jaoks hoolikalt kavandada, nii et need oleksid võimalikult kulutasuvad ja moonutaksid võimalikult vähe turgu. ELi meetmed peaksid olema suunatud ainult toodetele ja teenustele, millel on selgelt siseturumõõde. Komitee soovib, et rohkem rõhutataks vabatahtliku tegevuse ning ise- ja kaasreguleerimise, sh standardimise võimalusi.

5.4.3 Euroopa on energiatõhususe valdkonnas teerajaja. EL peaks olema esirinnas ka energiatõhusate tehnoloogiate valdkonnas. Teerajaja positsiooni võimalusi tuleks täielikult ära kasutada. Meetmed selle toetamiseks hõlmavad teadus- ja arendustegevuse rahastamist, uuendustegevuse ja riskifinantseerimise toetamist, sobivat standardimist, avatud turgu Euroopas ja maailma mastaabis, tõhusat rahvusvahelist kliimakokkulepet ning energiatõhususe alast rahvusvahelist koostööd.

5.4.4 Komitee ei toeta mõnel pool esitatud ideed määrata energiatõhusus ELi siduvaks eesmärgiks. Energiatõhusus hõlmab kõiki inimtegevuse ja majandusliku tegevuse valdkondi ning seda on võimalik parandada väga paljudel eri viisidel. Kuidas saab sellises olukorras töötada välja õiglase jõupingutuste jagamise süsteemi? Ehkki komitee toetab jõuliselt energiatõhususe 20 % suurenemise saavutamise eesmärki, on ta kõhklevalt seisukohal, kas see tuleks määrata siduvaks eesmärgiks. Energiatõhusus hõlmab kõiki inimtegevuse ja majandusliku tegevuse valdkondi ning seda on võimalik parandada väga paljudel eri viisidel. Kuidas näeb sellises olukorras välja näiteks õiglane jõupingutuste jagamine? Komitee soovib selle asemel komis-

jonil uurida, kas individuaalsete eesmärkide määramisega erinevatele energiakasutusvaldkondadele oleks võimalik tõhusalt suurendada energiatõhusust, eelkõige selliste teenuste ja toodete puhul, millel on siseturu mõõde.

5.4.5 Lisaks ei ole lihtsalt vajalik kehtestada siduv eesmärk 20 %-lise energiasäästu eesmärgi saavutamiseks 2020. aastaks, tegelik majanduslik olukord liigub niikuinii selles suunas.

5.5 ELi energiavarude parem kasutus

5.5.1 Komitee on suures osas nõus ELi enda energiavarude kasutamist puudutavate komisjoni seisukohtadega. Oluline on omada realistlikku ülevaadet energianõudluse arengust ning eri energiaallikate arendamise ja kasutamise võimalustest, piirangutest ja tingimustest.

5.5.2 Komitee tervitab eriti komisjoni kavatsust esitada teatis teemal „Takistuste ületamine taastuenergia kasutamisel ELis” ning innustab komisjoni selles osas kiiresti tegutsema. Taastuenergia (mis saab tulevikus olema kõige olulisem ja keskkonnasõbralikum omamine energia) ulatuslikuma kasutamise olulist küsimust oleks tulnud juba varem analüüsida ja käsitleda osana kogu energiasüsteemist. Nagu komisjon märgib, on siinkohal olulised küsimused jaotusvõrguga seotud piirangud, samuti energiavaru küsimus. Uuringu läbiviimisel tuleks pöörata tähelepanu ka küsimusele, kas võimaliku „energiavaru” loomine võib teatud tingimustes muuta taastuenergia jõupingutused heitkoguste või varustuskindluse suhtes negatiivseks. Teine küsimus puudutab planeerimise ja lubade väljastamise probleeme.

5.5.3 Komitee toetab ka seisukohta, et kohustuslike süsinikdioksiidi heitenorme elektrijaamades tuleks järgida alles pärast seda, kui süsinikdioksiidi tööstuslike tutvustuste tulemustele on hinnang antud.

5.5.4 Tuumaenergia osas on komitee kaua aega olnud seisukohal, et energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks peavad energia tootmiseks olema avatud kõik võimalused. Arvestades lähemas tulevikus tekkivat vajadust suuremahuliste investeeringute järele elektri tootmisel, tuleb kiiresti langetada tuumaenergia tulevikku puudutavad otsused nendes liikmesriikides, mis on otsustanud või kavatsevad otsustada tuumaenergia kasuks. Komisjoni prognooside kohaselt langeb tuumajaamade võimsus ELis 2020. aastaks neljandiku võrra ning kui seda ei asendata uue tuumaenergia, asendatakse osa sellest maagaasi või söeküttega töötavate elektrijaamadega, mis tekitab probleeme heitkoguste ning varustuskindluse osas. Tuumaohutus vajab pidevat tähelepanu ja ametivõimude kaasatust; tuumajäätmete käitlemise osas tuleb langetada otsuseid. Komitee koostab eraldi arvamuse läbivaadatud ettepaneku direktiivi kohta, milles sätestatakse tuumaalast ohutust käsitlev ühenduse raamistik.

5.5.5 Komitee pooldab komisjoni kavatsust esitada dokumendid, mis puudutavad vajadust energiatootmise suutlikkuse järele, olgu tegu nafta rafineerimisega või elektrienergiaga. Samas tuleb rangelt meeles pidada, et EL ei saa otsustada investeeringute üle energia tootmiseks vajalikku võimsusse ega teha isegi soovitusi, kuna ta ei ole võimeline võtma vastutust võimalike riskide eest. Asjakohase teabe kogumine ja analüüsimine, sh kujundamine võib olla väga kasulik. Soovitatav on teha koostööd Rahvusvahelise Energiaagentuuriga.

5.6 Visioon 2050. aastani

5.6.1 Komitee toetab komisjoni kavatsust pakkuda välja uus Euroopa energiapoliitika 2010. aastani, poliitiline tegevuskava 2030. aastani ning visioon 2050. aastani. Komitee toetab ka ideed võtta selle aluseks laiaulatuslikud konsultatsioonid võimalike pikaajaliste eesmärkide üle.

5.6.2 Komitee leiab ka, et komisjoni poolt esialgu esitatud valdkonnad – süsinikuvaba elektrienergiatootmine, transpordisektori naftast sõltumine, hooned, elektrivõrk ning suure tõhususega vähem süsinikdioksiidiheiteid tekitav energiasüsteem kogu maailmas – on tõeliselt kesksed pikaajalised väljakutsed. Kõnealustele väljakutsetele vastamiseks on vaja kasutada kõiki tehnoloogilisi võimalusi, sh termotuumasünteesi ja vesinikku.

5.6.3 Visiooni tuleb kaasata ka olukord ja arengud maailma tasandil, kuna need moodustavad raamtingimused ELi püüdlustele. Kiiresti suurenev energianõudlus arengumaades, muutuv kliima ja (loodetavasti) rahvusvaheliselt kokkulepitud meetmed selle leevendamiseks ja sellega kohanemiseks, fossiilsete energiaallikate olemasolu jne avaldavad meie olukorrale ja valikutele mitmel viisil mõju. Ajakohane näide oleks nafta puudutavate probleemide muutumine – eile oli selleks rekordiliselt kõrgete hindade põhjustatud šokk, täna aga hirm madalatest hindadest põhjustatud ebapiisava tootmise pärast.

Brüssel, 25. märts 2009

5.7 Tuumaenergia ajakohastatud näidisprogramm

5.7.1 Komitee märgib rahuldustundega, et komisjon on arvesse võtnud nii komitee arvamuses 2007. aasta uue tuumaenergia näidisprogrammi kohta ⁽¹⁾ kui ka ettevalmistavas arvamuses tuumatööstusesse tehtavate investeeringute kohta ⁽²⁾ esitatud märkusi. Lähtepunkt on ELi jätkuvalt oluline roll tuumaenergia kõige edumeelsema raamprogrammi edasiarendamisel, järgides kõige kõrgemaid ohutuse, turvalisuse ja tuumamaterjalide leviku tõkestamise norme. Radioaktiivsete jäätmete käitlemine, pikaajalise toetuse tagamine tegevuse lõpetamise puhul, terrorismioht ning vajadus ühtlustatud vastutussüsteemi järele on küsimused, mida käsitletakse kooskõlas komitee seisukohtadega. Komitee rõhutab, et tuumaenergia rajatiste käitajad peavad maksma kõigi nimetatud kontekstis tekkivate kulude eest.

5.7.2. Komitee nõustub taas, et tuumaenergia etendab olulist rolli Euroopa tulevases energialiikide kombinatsioonis, leevendades kliimamuutuste mõju ning tagades elektrivarustuse. Komitee nõustub ka vajadusega võtta arvesse üldsuse muresid ning on nõus nende lahendamiseks esitatud ettepanekutega. Komitee avaldab toetust soovitusel kehtestada ühtsed tuuma-reaktorite ohutuse tasemed ning otsusele ehitada ainult selliseid uusi reaktoreid, mis vastavad tootmise ohutuse ja turvalisuse III põlvkonna tasemele. Mõned meetmed uute ehitiste rahastamise hõlbustamiseks on õigustatud, eelkõige praeguses majanduslikus olukorras, kuid sellel eesmärgil ei tohi kasutada riiklikke toetusi või ELi eelarvevahendeid. Isegi kui mõned liikmesriigid on andnud mõista, et nad suhtuvad tuumaelektrijaamade ehitamisse avatumalt, siis vastutavad jaamade ehitamise, rahastamise, käitamise ja jäätmete käitlemise eest eraettevõtjad. Riik määrab vaid kindlaks raamid. Kavandatud tuumarajatiste kohta tuleks anda avameelset ja põhjalikku teavet, mis hõlmaks ka kulusid. Teavet tuleks anda võimalikult vara, et võimaldada avalikku arutelu.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI

⁽¹⁾ Vt EMSK arvamus „Tuumaenergia näidisprogramm” CESE, raportöör Ulla Sirkeinen, ELT C 256, 27.10.2007, lk 51.

⁽²⁾ Vt EMSK arvamus teemal „Tulevased investeeringud tuumatööstusesse ja nende roll ELi energiapoliitikas” CESE 1912/2008, de 4.12.2008 raportöör Edgardo Maria Iozia.